

Gimnazija Murska Sobota

SPOMINI od 1955/56 do 1958/59

Fotografij iz tistega časa je zelo malo!

1

1B razred z razrednikom pred šolo

S prof. zgodovine Štefanom Rousom, rojenim v Filovcih (pred premestitvijo v Mursko Soboto je poučeval v Ravnah na Koroškem).

2

Skupina dijakov na izletu v Ormožu z razrednikom na mostu čez reko Dravo

3

4B razred med poukom matematike pri prof. Francu Avsecu, ki je poučeval MAT in FIZ. Dijaki smo se fotografirali, ki so hodili iz učilnice v učilnico, vedno razveselili, saj je takrat del pouka odpadel!

4

Maturantje gimnazije razreda 4B z razredničarko v Murški Soboti 1959

Na fotografiji so (od leve proti desni):

Prva vrsta

Marjan Ekart, Helena Baša-Števanec, Stanko Mauko, Marija Kerec-Horvat, **Mira Kosi-Amon razredničarka**, Etelka Car-Ožanič, Štefan Gomboc, Zdenka Kovač-Požun, Ödön Toplak, Milojka Herman-Kolar;

Druga vrsta

Jože Kuzma, Regina Antolin -?, Anton Zorko, Katica Glavač-Djurica, Franc Zver, Jernej Bojnec, Terezija Gabor-Hauko, Jožef Casar;

Tretja vrsta

Matija Maučec, Drago Hüll, Nada Veršič-Obaid, Peter Osterc, Metka Kraner-Schnabl, Jožef Toplak, Ferdinand Belovič, Jožef Pucko, Koloman Kozic.

Nekaj UTRINKOV iz gimnazijskih let:

Prvo srečanje z gimnazijo

V jeseni 1954 sem se po končani osnovni šoli (takratnem četrtem letniku Nižje gimnazije v Bogojini) odpravil na **sprejemne izpite** na Gimnazijo v Murski Soboti. Izpiti so se opravljali iz matematike (prof. Ernest Kučan), slovenščine (prof. Bruno Hartman) in zgodovine (prof. Vladimir Močan). Med kandidati v tem jesenskem roku sva bila dva, ki sva opravljala vse potrebne izpite za sprejem v šolo, seveda pa jih je bilo še nekaj, ki so jim ostali posamezni »dolгови« od rednega junijskega roka sprejemnih izpitov.

Razdelili so nas dve skupini, v **razred A** in v **razred B**.

V prvi skupini so bili dijaki, ki so se že prej učili angleščino kot prvi tuji jezik, bili so v glavnem Sobočanci in nekaj iz bližnjih vasi; v drugi skupini pa so bili dijaki iz drugih pomurskih vasi, ki smo imeli nemščino kot prvi tuji jezik. Dobili pa smo vsi skupaj na urnik francoščino kot drugi tuji jezik (in fakultativno še latinščino).

Mi iz druge skupine, torej razred B smo bili v glavnem »vozači«, saj smo v šolo prihajali s kolesi, nekaj redkih z avtobusi, ki pa niso imeli usklajenega voznega reda s šolskim urnikom in so tako precej časa izgubili s čakanjem na avtobusni postaji v Soboti in na postajališčih po vaseh. Zato smo se raje odločali za kolesarjenje, čeprav ja vmes tudi deževalo, samo da ni bilo preveč hladno. Takrat je bil pouk normalno tudi ob sobotah, tako da sem jaz osebno prekolesaril v enem mesecu skoraj 600 km v lepem in slabem vremenu.

V zimskih mesecih (od novembra do marca) pa sem bil na stanovanju v Soboti v zdajšnjem Gasilskem domu, kjer sta imela v najemu hišniško stanovanje starejša gospod in gospa. On je bil zaposlen v Tovarni mlečnega prahu kot kurjač, bil je tudi aktiven gasilec, sicer pa sta oba dejansko dežurala 24 ur na dan. Če se je karkoli zgodilo, da so morali posredovati gasilci, sta vklopila sireno, odprla vrata garaže z gasilskimi vozili, urejala okolico, čistila prostore ...

V kletnih prostorih gasilskega doma je v tistih letih dobil svoje mesto tudi **Studio radia MURSKI Val**, ki praznuje, kot se večkrat sliši v tem času, 60 let svojega delovanja. Oddajni stolp je bil postavljen na dvorišču gasilskega doma oz. na sedanjem parkirišču. Probleme pa so imeli poslušalci programov drugih radijskih postaj v bližini gasilskega doma, ker drugega kot program M-Vala na svojih sprejemnikih niso mogli dobiti v času, ko je ta oddajal.

Med dejavnostmi poleg pouka

Pouk in druge dejavnosti na šoli so potekale podobno kakor sedaj po šolah, le da je bilo pri predmetih (MAT, SLO, TJ1, TJ2, GGE, ZGO, ...) več ustnega preverjanja znanja »pred tablo in karto« kot zdaj (ko poudarjajo predvsem pisne izdelke dijakov). Ocenjeni smo bili iz pisnih šolskih nalog, ustnih odgovorov in tudi domačih nalog. Proti koncu šolskega leta je bil planiran izlet v kak geografsko značilen ali turistični kraj, obisk gledališča, spoznavanje proizvodnje v tovarni in podobno. Potovali smo v glavnem z vlakom, do končnega cilja pa nadaljevali tudi peš do rojstnih krajev pisateljev in pesnikov, o katerih smo se učili, in drugih spominskih obeležij.

Tako smo se proti koncu petega razreda gimnazije (sedaj prvi letnik SŠ), ko smo se s sošolci in sošolkami že nekoliko bolje spoznali in so se prebujale v literaturi znane »petošolske ljubezni«, skupaj z razrednikom prof. zgodovine Rousom (po rodu je bil iz Filovcev) odpravili na obisk Gimnazije **v Ravne na Koroškem**, kjer je pred prihodom v Mursko Soboto dalj časa poučeval in bi se rad srečal s svojimi kolegi in tamkajšnjimi dijaki. Ta izlet se mi je kot tak dobro vtisnil v spomin, in sicer ne samo zaradi spoznavanja novih krajev in ljudi, ampak tudi vožnje z vlakom.

Program te ekskurzije je bil:

- z vlakom: MS – Ormož – Maribor – Ravne na Koroškem,
- obisk gimnazije (srečanje profesorjev in dijakov),
- rojstnega kraja pisatelja Prežihovega Voranca,
- pohod na Uršljo goro in
- vrnitev z vlakom v M. Soboto enkrat proti večeru po voznem redu.

Odpravili smo se proti železniški postaji v jutranjih urah, nekaj časa opazovali pokrajino, skozi katero je drvel vlak, potem pa začeli peti znane domače pesmi (Šumijo gozdovi domači, Vse tičice iz gore ... in podobne, ki smo se jih spomnili). V Ormožu smo nekaj časa postali, potem pa nadaljevali proti Koroški. Po obisku gimnazije smo se razgledali malo po okolici. Kje smo prespali, točno ne vem, ali je bilo v internatu šole, ali v telovadnici šole. Hrano smo prinesli s seboj.

Naslednje jutro smo se odpravili na ogled rojstne hiše pisatelja Voranca v Kotlje in nadaljevali pot na Uršljo goro. Ta sprehod bi bil lep, če bi bilo vreme lepše. Je pa bilo oblačno in je več ali manj deževalo, tako da smo bili premočeni in smo za vsakim večjim ovinkom pričakovali, da bo posijalo nekaj sonca. Ko smo prišli na vrh, še vedno ni bilo sonca in tudi v razgledu nismo uživali zaradi oblakov.

Naslednje jutro smo se zbrali na železniški postaji in se odpravili proti domu. V Mariboru je imel vlak po voznem redu cca 30 minut postanka; tako nam je bilo rečeno. Ta čas sva s sošolcem izkoristila in pokukala tudi v okolico postaje, kupila nekaj bombonov in se vrnila na postajo. In kaj sva doživela? Vlak nama je »pred nosom« odpeljal, čeprav vsega skupaj nismo stali več kot 10 minut. Ostali so se odpeljali, z njimi tudi najine stvari, ki sva jih pustila na vlaku. Na postaji sva izvedela, da je to zadnji vlak tisti dan v smeri Murske Sobotne in prvi za Soboto odpelje šele naslednji dan.

Že sva razmišljala, ali naj bi šla peš proti Murski Soboti – druge variante ni bilo. Čakalnica je bila skoraj prazna, potnikov, ki so čakali na prestop ali kaj drugega, je bilo zelo malo. Noč sva prebedela v čakalnici, kazalci ure so se pomikali komaj opazno od trenutka do trenutka, ko sva jih opazovala. A preživela sva tudi to in dočakala odhod jutranjega vlaka za Soboto. Prispeli smo v Ormož, vlak je nekaj časa stal, potem so nekaj preklapljali in končno smo nadaljevali pot.

Nadaljevanje vožnje vlaka se nama je zdelo nekam hitro, in ko sva opazovala kraje in postaje, kjer smo se vozili (Macinec, Dunkovec ...), se nama je vse zdelo nekako tuje, kot da se tu prvič voziva. Po kaki uri vožnje s postanki, ko se je vlak že skoraj ustavil, pride v vagon konduker ter pravi: »Poslednja stanica Čakovec, izlazite!«. S sošolcem sva se spogledala, a drugo nama ni preostalo, kot da izstopiva. A kaj

sedaj? Drugega nama ni preostalo, kot pot pod noge in peš sva se napolnila proti Ormožu.

V teh krajih sva bila dejansko prvič. Ravna pokrajina, poti nepoznane in sva se zedinila, da pešačiva ob progi. K sreči je bilo vreme zelo lepo, sončno, tako da sva se lepo osušila, uživala v soncu in opravila lep, sicer malo predolg sprehod. V bližini sva pri eni hiši prosila za malo vode in presenetila naju je govorica domačinov, ki nama je bila kar domača. Od Čakovca do Ormoža sva pešačila 3 do 4 ure (razdalja ob ravni progi Čakovec – Ormož je okrog 20 km), in malo je manjkalo, da bi zamudila (bila je nedelja) še zadnji – tovorni vlak od Ormoža do Murske Sobotice. Od Sobotice do doma sva spet pešačila, tako da sva bila doma čez dobri dve uri.

Izlet ali ekskurzija se je tako končala za naju en dan pozneje, kot bi se sicer. Pa nič za to, po slabem vremenu na pohodu po Uršlji gori sva se dobro osušila, precej prepešačila, skratka: bilo je lepo! In ko smo pri slovenščini pisali za šolsko nalogo prosti spis, sva oba zapisala naslov: En dan pozneje.

Pouk in profesorji

Pouk MAT in FIZ nam je bil kar zanimiv, čeprav so v začetku zamenjali več profesorjev. Potem pa smo dobili prof. Avseca. Znal je nazorno razložiti snov matematike, ker je poučeval tudi fiziko, je vedno znal povezati matematične postopke reševanja npr. enačb z reševanjem problemov in primerov pri fiziki, kjer smo opravili veliko število poskusov, čeprav z zelo malo potrebne opreme. V tistem času so v Rusiji izstrelili tudi prvi umetni satelit »Sputnik I« in smo pri fiziki že določali čas, v katerem je obkrožil Zemljo, njegovo oddaljenost od Zemlje, njegovo hitrost kroženja ...

Zelo rad je v prostem času kolesaril po Pomurju. Nekega dne pa vstopi pri uri matematike ravnatelj gimnazije, ki je sicer tudi poučeval matematiko. Pričakovali smo kako novo obvestilo, toda imeli smo nadomeščanje matematike, pa nismo vedeli zakaj. In podobno se je ponovilo tudi pri fiziki. Profesorja Avseca nekaj dni ni bilo k pouku.

Potem pa se pri eni od svojih ur prikaže v razredu. Bil je neobrit, neurejen, nasprotno, kot je sicer prihajal v razred. Opravičil se je za izgled in nam razložil, kaj se mu je v tem času zgodilo. Kot navadno se je s kolesom vozil v eni ali drugi smeri Pomurja in enkrat tudi zavil proti Cankovi. Tam pa, ko je bil preblizu državne meje, so ga dobili graničarji, ga odvedli v »karaulo«, zasliševali, od kod je, kam je namenjen, zakaj se vozi tu in podobno. Takrat je bilo zelo sumljivo, če si se gibal v obmejnem pasu, in so ga zaprli. Šele po posredovanju šole in ravnatelja so ga izpustili. To je bil še čas, ko je dosti ljudi iz naših krajev šlo ilegalno čez mejo, ne samo posamezniki, tudi cele družine.

Tudi iz našega razreda je v tistem času pobegnila čez mejo sošolka s celo družino (doma nekje s Šafarskega). Na šolo je za razred iz begunskega taborišča v Avstriji napisala poslovilno pismo, v katerem je sošolce in profesorje lepo pozdravila in upala, da se bomo še kdaj srečali, toda odšla je s starši, ostalimi brati in sestrami, ki so se pač tako odločili. Šele čez nekaj let sem zasledil med poslušanjem na radiu Celovec, ko so ob nedeljah imeli oddajo v slovenščini in vrteli glasbo po željah, da nas pozdravlja nekje iz Avstralije, kjer poučuje slovenščino otroke naših izseljencev.

Pri **pouku geografije oz.zemljepisa** se je zamenjalo v štirih letih nekaj profesorjev (Petar Minko, Božidar Kert, Silva Samobor-Hradil), ki so bili vsak po svoje zanimivi. Ko smo jih dijaki spoznali po lastnostih, predvsem pa po načinih preverjanja znanja, nam je postalo lažje.

Meni je v spominu ostal predvsem **prof. Petar Minko**, ki nas je učil, mislim, v petem in šestem razredu gimnazije (govorilo se je, da je po rodu iz Rusije), in sicer pri predmetu Gospodarska geografija, kjer so bile obravnavane posamezne države

Evrope s svojimi naravnimi značilnostmi (gorovja, reke, mesta ...), rudnimi bogastvi in razvojem gospodarstva. Vedno je začel z besedami: »ja bio tam ?xy godina«. Dijaki starejših letnikov so nam znali povedati, da bi moral biti star čez 160 let, če bi bilo vse to res. Bil je strasten kadilec in večkrat se je zgodilo, da je katerega od dijakov poslal v bližnjo trgovino čez cesto po škatlico cigaret, je pa vedno dal prinašatelju tudi nekaj denarja za čokolado. Ko je v začetku šolskega leta postavil katerega od dijakov pred tablo (pri preverjanju znanja) in ko je ta po mnenju razreda še kar dobro odgovarjal, je navadno zaključil z besedami »ja znam, ti dobar človek i dobit češ dobar red dva«; pri naslednjem preverjanju in enako dobrih odgovorih (po našem mnenju, ki pa takrat ni pomenilo nič) je stopnjeval z oceno tri, potem štiri in pet; če pa kateri od vprašanih ni bil pripravljen, je takoj pristal na enki (in postopek izboljševanja ocen se je ponovil).

Proti koncu pouka v šolskem letu so bile ocene več ali manj zaključene in je bilo v učbeniku še nekaj strani o deželah ob Kavkazu in Črnem morju, pa je začel spet z uvodom, z zanj značilnimi besedami: »ja bio tamo par godin ...«.

Ali pa nam je pripovedoval o sebi, kako je bil na fronti ob neki reki ranjen in so ga kolegi položili v »zaščiteno« košaro, ga dali v vodo, pokrili ter privezali h grmičevju ob tej reki. Pravi »bio sam kao pravi Mojzes«. Po nekajdnevnih spopadih in premikih vojne linije so ga njegovi našli; bil je ves otrpel in ni mogel premikati niti udov.

Tako je bil vojne na bojišču rešen in poslali so ga v bolnišnico nekam na pobočje Kavkaza, operirati ga niso upali (naboj se je vkleščil med vratna vretenca) in tako je ležal več dni negiben v postelji, da so se mu po hrbtu naredile uležnine. Prijatelji – ranjenci so skozi okno bolnice opazovali okolico Zakavkazja in celo hodili na bližnji breg po vino. Zdravnik mu ni dovolil uživanja vina, sam pri sebi pa je mislil, da je bolje, da umre, kot pa tako životari, in se je enkrat odločil, dal kolegu nekaj denarja in mu naročil, da mu ob prihodnjem obisku kleti na drugi strani pobočja prinese pol litra vina.

Ob prvi priliki, ko ni bilo pregledov, je spil par požirkov in zaspal. Ko se je zbudil, je mislil, da sanja – občutil je, da premika palec na nogi. Do zdaj je bil ves otrpel in sam sebi ni mogel verjeti. Poklical je ostale v sobi in jih poprosil, da naj preverijo gibanje palca na nogi. Bilo je res. Od tistega časa naprej so mu vsak dan prinesli po pol litra vina in tako se je pozdravil do te mere, da je tudi shodil. Vratu pa ni mogel premikati in tako nam je razkril vzrok svoje otrdelosti, pa tudi, da je v Zakavkazju ob Črnem morju nekoliko topleje kot pri nas v Soboti in da pridelujejo »dobro vino«, ki ga tudi izvažajo.

Nemščino nas je učila prof. Doroteja Minko, vsa štiri leta; nekaj časa na začetku tudi francoščino. To je bilo nadaljevanje osnov nemškega jezika iz Nižje gimnazije (sklanjanje, spreganje, besedne zveze, znane osebnosti iz nemške literature – pesmi smo morali znati »na pamet« ...).

Pri **francoščini** smo imeli več učiteljev, in sicer od začetka v prvem letniku prof. Dorotejo Minko, pozneje pa **prof. Bogdana Dominka** in na koncu prof. Marijana Tavčarja.

Po takratnem programu smo začeli tudi pri francoščini z osnovami: spoznavanje števil, imen mesecev, dni v tednu, opisovali smo dela na kmetiji ...

V začetku nam je bilo težko, ker se je pisalo tako, izgovarjalo pa drugače, kot smo bili navajeni npr. pri nemščini. V šestem razredu, ko je vstopil novi profesor, nas je takoj pozdravil v francoščini »bon žur«, naprej razlagal snov in govoril samo francosko, zato smo ga vsaj na začetku bolj malo razumeli, sčasoma smo se navadili – zgleda, da je uporabljal novejšo metodo poučevanja tujega jezika. Na ta način nam je francoščina počasi prišla, kot pravijo, »v uho«. Tudi pravila iz slovnice je razlagal v francoščini, in če smo želeli kaj razumeti, smo se doma morali potem pošteno potruditi. Priskrbel nam je v francoščino prevedeno Jurčičevo povest »Georges Koziak – Janissaire Slovene« in smo to prevajali v slovenščino, vsebino pa poskušali

povedati v francoščini, pri pisnih šolskih nalogah pa smo pisali o vsebini. Ne vem natančno, ali smo prišli do devetega ali desetega poglavja.

In na koncu pouka se mi je dozdevalo, da bi se lažje pogovarjal v francoščini kot v nemščini, čeprav smo se z nemščino trudili že 8 let.

Tudi pri ostalih predmetih je bilo marsikdaj zanimivo; radovednost nas je gnala naprej in naj bo **hvala vsem, ki ste nas učili!**

Reforme v šolstvu

Spomnim se, da smo v začetku naslednjega šolskega leta bili seznanjeni z okrožnico, s katero so ukinili t.i.«višjo gimnazijo, in s tem 8. razred gimnazije», tako da je naša generacija pri zaključku pouka »rezala 4.« namesto »8.«. Iz sedmega razreda so nas degradirali v četrtega (namesto v osmega). Pozneje, ker sem delal na področju izobraževanja do upokojitve, je bilo takih in podobnih »reform« v šolstvu še veliko.

Matura in pozneje ...

Maturo smo opravili vsi, potem pa smo se razkropili v različne kraje, predvsem v Ljubljano in Zagreb na študij, nekaj jih je odšlo opravljat različna dela; tudi na osnovne šole po Prekmurju (seveda po opravljenih seminarjih po programu za pridobitev pedagoške izobrazbe).

Prvo srečanje maturantov ali obletnica mature je bilo v Ljubljani čez leto dni, in sicer na Rožniku, ko je minil tako imenovani staž »brucov« in se je začel resnejši del študija. Potem smo se za nekaj let prepustili toku časa in živeli vsak v svojem okolju.

Po študiju ...

V glavnem smo skoraj vsi bili štipendisti posameznih podjetij in tako imeli zagotovljeno delo po koncu študija in opravljeni vojaški obveznosti. Brezposelnosti takrat še nismo poznali.

Delali smo v različnih krajih v Sloveniji (LJ, MB, NM, MS ...), v Zagrebu, v Avstriji, ...

Ko smo se spet nekako organizirali in se ponovno srečali ... je minilo kar nekaj let in skoraj se ne bi spoznali ...

Na koncu še nekaj o sebi

Po opravljeni maturi sem se vpisal na Fakulteto za strojništvo v Ljubljani, v tovarni avtomobilov TAM Maribor zaprosil za štipendijo, kjer sem se takoj po študiju tudi zaposlil. Dodelili so mi mesto v Institutu za razvoj, v skupini za terensko vozilo za potrebe vojske, ki so ga uspešno uporabljali pozneje tudi gozdarji, saj je bilo prirejeno za vožnjo po najzahtevnejšem terenu.

Vmes sem leto dni odslužil vojaško obveznost.

V Mariboru so me vabili na takratno Srednjo tehnično šolo na Smetanovi, kjer so rabili pomoč pri pouku tehničnega risanja in strojnih elementov. Sem pa izvedel tudi za potrebe v Radenski, kjer so razpisali mesto v oddelku za gradnjo novega hotela

Radin in postavitve novih nalivalnih linij v obratu Boračeva. Usoda me je potegnila proti rojstnemu kraju in tako sem pristal v Radencih.

Nekega dne me je kolega iz Radenske prosil (ker je bil službeno zadržan), da ga zamenjam pri pouku strojnih elementov na takratni Poklicni šoli v Murski Soboti. Pozneje se je to še nekajkrat ponovilo.

Čez dobro leto se je v hiši, kjer sva z ženo stanovala, oglasil takratni direktor Avtoremonta (g. Rous) iz Gornje Radgone, ker so se pripravljali za razširitev proizvodnje in gradnjo novih proizvodnih prostorov na Meleh (sedaj tam izdelujejo kontejnerje). Sedež podjetja je takrat bil tik ob mostu preko Mure in meji z Avstrijo. Planirana je bila proizvodna linija kabin za vozila, ki smo jih izdelovali v TAM-u. Tam je bilo za planirano količino vozil »ozko grlo«, kar bi potem reševali s proizvodnjo v Radgoni.

Delo na novem objektu na Meleh je bilo zanimivo, dinamično in je bilo potrebno sproti reševati vsakodnevne situacije pri razporeditvi prostorov, nameščanju strojev v prostoru, iskanju izvajalcev del ipd.

Dvakrat tedensko pa sem opravljal pouk strokovnih predmetov in matematike v popoldanskem času na Poklicni šoli v Murski Soboti, kjer so se izobraževali učenci različnih poklicev. Pouk je bil dvoizmenski, tako da so bili pol leta v šoli pri teoriji, drugo polovico leta pa so opravljali prakso pri obrtnikih. Bili so: avtomehaniki, strugarji, kleparji, zidarji, tesarji, šivilje, krojači, ... vse, kar so obrtniki v tistem času potrebovali.

Število učencev je bilo z leti na šoli čedalje večje, prav tako tudi število oddelkov. V določenem času sem opravil tudi potrebne pedagoško-andragoške izpite za delo v šolstvu. Na takratni Center poklicnih šol (ravnatelj je bil takrat g. Milorad Vidović) so prihajali učenci – vajenci iz bližnje okolice, tudi od drugod, dosti jih je bilo tudi iz hrvaškega Medžimurja.

Redno sem se zaposlil februarja leta 1976 kot pomočnik ravnatelja na CPŠ in tako dočakal tudi upokojitev po izpolnjeni delovni dobi. Ime šole (sedaj Srednja poklicna in tehniška šola, ravnatelj g. Ludvik Sukič) kakor tudi organizacija pouka in programi izobraževanja so se v tem času vedno spreminjali glede na potrebe okolja.

Po 30 letih opravljanja mature smo se ponovno dobili in takrat je padla tudi odločitev, da se dobimo vsako naslednje leto – ob določenem terminu – in brez obveznosti in opravičil – če kdo pride, pride, če ne, pa pač ne! Srečanja so ob istem terminu in v različnih krajih v Pomurju in tudi letos bo tako. Bo pa to **60. OBLETNICA mature**.

Murska Sobota, 23.1.2019.

Jože Pucko